

11.08.2025

**AÇIKLANAN 2025 MAHSÜLÜ TMO FINDIK ALIM FİYATININ VE REKOLTE
BEKLENTİLERİNİN
ULUSAL FINDIK KONSEYİ BAŞKANI CEM ŞENOC AK TARAFINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

İçinde olduğumuz günlerde piyasanın TMO fiyatlarının üzerinde olduğu görülmektedir. Bu yıl tüm tarım ürünlerinde nisan ortalarında yaşanan don hadisesi fındığı da 500 m. rakımının üzerindeki dikim alanlarında büyük ölçüde etkilemiş, özellikle Ordu ilinin yüksek ilçelerinde %100'e yakın hasarlar oluşturmuş ayrıca son yıllarda büyük zararlar veren kokarca ile ülke çapında büyük bir mücadele verilmesine rağmen bu yıl da vereceği bir zarar olacağı görülmektedir. Bu zarar tam olarak hasat toplandıktan sonra belli olacaktır. Temmuz ayının aşırı sıcakları da özellikle Batı Karadeniz'i etkilemekle beraber kısmi olarak da bütün fındık dikim alanlarında öncelikli güney yerlerde zararlar oluşturmuştur. Bütün bu zararların boyutu büyüklerimizin söylediği gibi ürün çuvala girdiğinde kesinleşecektir.

Hasat dönemi olan bu günlerde rekolte ile ilgili; alakası, bilgisi, ilgisi olmayan birçok haberler çıkmakta ve algı operasyonları oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Benim hatırladığım 50 yıl daha öncesinde de büyüklerimden dinlediğim ve arşivlerden okuduğum ondan önceki 50 yıl, bu algılar için uğraşılmış.

100 yıldır devam eden bu hikâvenin değişmesi zaruridir.

2025 yılı fındık rekoltesi özellikle yüksek dikim olarak dünyanın en büyük ili olan Ordu şehrinde (yaklaşık 250 bin dönüm fındık dikili arazi) aşırı miktarda zarar oluşmuştur.

Ordu ilinin dikim alanı yaklaşık diğer dünya ülkelerinin toplamına yakındır. (İtalya, İspanya, Gürcistan, Azerbaycan, Amerika, Şili)

Zirai don, kokarca, kurağın fındık rekoltesine verdiği zarar için hasat yaptığımız bu günlerde tahmin yapmak doğru değildir.

Çünkü kısa bir zaman içinde ürün çuvala girdiğinde oluşan hasarlar ve rekolte net bir şekilde belli olacaktır.

Rekolte normal yılların bir hayli altında olacağı görüldüğü için

Piyasa TMO fiyatlarının üzerinde başlayarak yükselmeye devam edecektir.

Böyle senelerde üreticimiz ürününü kısmi olarak ihtiyacına göre piyasaya indirecektir.

Ancak en büyük sıkıntı özellikle don bölgesi olan meilli arazi de yüksek kesimlerde hissedilecek buralarda ikamet eden Üretici aileler büyük şehirlere göç etmek zorunda kalacaklardır.

Orta ve uzun vadede bu konuya çözüm üretebilmemiz için

Dünyadaki fındık üreticisini 3'e ayırmalıyız.

1-) Ülkemiz Meyilli arazi fındık üreticisi

2-) Ülkemiz Düz ova fındık üreticisi

3-) Dünyadaki diğer ülkelerin fındık üreticisi

1-) meyilli arazi üreticisi ağırlığı doğu Karadeniz’de olup fındıktan başka hiçbir alternatifi olmayan miras yoluyla küçülmüş makinalı tarım yapamadığı her şeyi insan gücüyle yaptığı için geliri giderini karşılamayan göç etmek zorunda kalmış fındık üreticisi;

2-) düz ovalarda ne dikseniz yetişen verimli arazilerde son 30-40 yılda fındık dikmiş dikmeye devam eden yılda ortalama 500 bin TL ile 1 milyon TL arası gelir elde eden sebze meyveden pirinç, şeker pancarı ve diğer ürünlerden vazgeçtikleri için bu ürünlerde de enflasyon artışına sebep olan düz ova üreticileri

3-) dünyadaki diğer Üretici ülkeler özellikle Şili’de aile başı 3-5 milyon \$ gelir elde eden ve hızla dünya pazar payını büyüten 3. Bölge dünya üreticisi

Bu konularda acilen önlem alınmazsa yaklaşık 400 bin meilli arazi fındık üreticisi aile(milyonlarca vatandaşımız) büyük şehirlere göç etmek zorunda kalacaktır.

Meilli arazi fındık üreticisi artık miras yoluyla bölünmüş küçük arazilerde makinalı tarım yapamadığı için toplama ve diğer giderler gelirini karşılayamadığı ve birde son yıllarda yaşanan iklim değişikliklerinin kokarcanın da zararları ile birlikte bahçesine küsmüş ve fındıktan vaz geçme noktasına gelmiş durumdadır. Meilli arazi fındık üreticisi geçmişte olduğu gibi büyük ölçüde göç vermek zorunda kalma aşamasına gelmiştir. Ülkemizin 3 de ikisinin meilli arazi olduğunu toplam 600 bin ailenin 400 binin bu durumla karşı karşıya olduğunu düşündüğümüzde durumun vehametini daha iyi görebiliriz en önemli konu 400 bin ailenin geçim derdi olmakla beraber milyonlarca vatandaşımızın büyük şehirlere göç etmeside şehirlerin yükünü artıracak Tarım ürünlerinin içinde en büyük ihraç ürünü olan fındığımızı üretim olarak büyük kayıplar yaşanıp üretimi diğer dünya ülkelerine kaptırma aşamasına geliyoruz. Geçmişte üretiminde dünyada %80 inin üzerindeyken 2024 yılında %60 ların altına doğru gerileme noktasına gelmiş bulunuyoruz.

2009 yılında dönemin başbakanı Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın devrim niteliğinde çıkardığı meyilli arazide alan bazlı destekleme modelini revize edip

Geliştirerek pazar payımızdaki erimeyi tekrar lehimize çevirmek üreticimize bahçesini döndürmek; kısmi de olsa yavaş yavaş geri dönmelerini sağlamak mümkün olacaktır. Öncelikle yaklaşık 400 bin meilli arazi fındık üretici ailenin bahçesine küskünlüğünü değiştirip tekrar üretime dönmelerini sağlamak geçim şartlarını düz ova ve dünya fındık üreticisi kadar olmasa da bir nebze iyileştirerek bahçesinin üzerinde ikamet eden veya kiralama kurumsal ortaklaşma şeklinde modellerle tekrar kısmi ’de olsa geri göçü sağlamak Ayrıca en büyük ihtiyacımız olan dövize son yıllarda kaptırdığımız diğer dünya ülkelerinden Pazar payımızı tekrar eski haline getirmemiz mümkün olacaktır.

Ulusal Fındık Konseyi Başkanı
Cem Şenocak

